

Со Законот, Комисијата надлежна за спречување судир на интереси е задолжена јавно да ги објавува ваквите случаи. Со ваквата одредба се овозможува транспарентност на случувањата во овој значаен сегмент, но и превентивно се дејствува. Јавното жигосување на носителите на оваа девијантна појава е и најефективната мерка во функција на основната цел заради која и се носи овој Закон - спречување на судирот на интереси при извршувањето на јавните функции како основа за намалување на корупцијата.

■ Пишува: Рената МАТЕСКА

За да работиме како луѓе, односно како останатиот нормален свет, во Македонија треба да профункционира систем за превенција т.е. за спречување на судирот на интереси. Покрај веќе донесениот антикорупциски закон, неопходно е да се донесат и Законот за слободен пристап до информации, но и Законот за спречување судир на интереси, кои се моќно оружје за зајакнување на транспарентноста и одговорноста на државните институции.

"Проблемот на конфликтот, односно судир на интереси и сè она што тој го содржи, како што се непотизмот (користење на јавното влијание за услуга на член од семејството) и кронизам ('буткање' блиски пријатели на повиоки места во хиерархијата од влијателна личност), во овој регион не беа доволно третирано или беа нешто нормално.

Суштината е во тоа преку новите правни акти да се воспостават процедури и критериуми, кои ќе овозможат да се постапува во рамки на конкретни сознанија за постоење судир на интереси, како и да се воспостават постапки на кој начин, во каква форма и во кои услови може да се дојде до конкретна информација, во колкав рок да се чека и кој ќе ги обезбеди

податоците", објаснуваат од Транспарентност Македонија.

ТОЛКУВАЊА

"Судирот на интереси претставува состојба кога припадниот интерес на избран или именуван функционер, како и на друго службено лице е во спротивност со јавниот интерес. На неодамнешната тркалезна маса имаше препораки овој член да се доработи во насока на поголема прецизност на оваа дефиниција. И работната група која работеше на изготвувањето на работната верзија на Законот за судир на интереси, но и поголемиот дел од учесниците во дискусијата на тркалезната маса сметаа дека оваа област може да се вгради како надлежност на веќе постоечката Државна комисија за спречување на корупцијата, сè со цел да се заштити државниот Буџет од нови средства за нова Комисија. Работната група ќе ја доработи постапката како ќе се постапува во случаите кога ќе се утврди дека има основани сомневања за постоење судир на интереси. Во случаите на изземање службеното лице доколку се смета дека има судир на интереси меѓу неговиот приватен интерес и јавниот интерес должен е ова да му го сигнализира на неговиот директен претпоставен или на телото кое го избрало. И оваа глава ќе биде допрецизирана од Работната група во насока на таксативно набројување на изземањата", коментира Оливера Китанова од Транспарентност Македонија.

ПОСТОЕЊЕТО НА НЕТРАНСПАРЕНТНОСТ ПРЕДИЗВИКУВА НЕДОВОЛНИ БАРАЊА ЗА ОДГОВОРНОСТ И ОТЧЕТНОСТ ВО РАБОТАТА НА ИНСТИТУЦИЈЕ

СТОРИТЕЛИТ ТРАНСПАРЕН

По однос на дискреционите овластувања, според Китанова, сугестијата на тркалезната маса беше овој дел да се елиминира, а тие како работна група дополнително ќе ја разгледаат оваа сугестија. Под "подарок" во смисла на овој Закон се подразбираат - пари, предмети од поголема вредност (повеќе од 200 евра), како и разни услуги. По однос на членството во трговските друштва службеното лице ако е член на трговско друштво за време на вршењето на службената должност може да овласти лице кое во негово име и за негова сметка ќе ги застапува неговите права во друштвото.

ПОЈАВА

Судирот на интереси како многу штетна општествена појава може да се дефинира

во потесна или во поширока смисла, но генерално може да се дефинира како состојба во која личниот-приватниот интерес на избран или на именуван носител на јавна функција или службено лице е во спротивност со јавниот интерес, односно состојба во која личниот интерес на носителот на јавна функција влијае врз неговото непристрасно одлучување и вршење на јавните должности и работи.

"Секоја држава, која претендира да биде правна држава во која владее правото, бара начин судирот на интереси да се избегне или барем да го намали. Ова може да се постигне само со пропишување и донесување правила од страна на државата, со кои прецизно и јасно ќе се уреди оваа материја и прецизно ќе се дефинира поимот судир на интереси, субјектите кај кои може да настане судир на интереси, ограничување на дискреционите права на носителите на јавни овластувања, мерките и активностите, како и постапувањето во случај на судир на интереси. Непостоењето вакви правила прет-

поставува услов за поголема корупција.

Во Уставот на Република Македонија и во повеќе закони и подзаконски акти постојат одредби за спречување судир на интереси, но овие одредби не ја регулираат материјата целосно, има правни празнини и не се конзистентни. Од сите овие наведени аргументи сметам дека има потреба да се донесе еден ваков Закон кој ќе биде солидна правна рамка за регу-

комисија на Собранието на Република Македонија.

Госпоѓата Иванова на тркалезната маса изрази и технички забелешки за работниот дел, особено за член 2 во делот на втората глава.

"На 6.7. 2005 година, Транспарентност Македонија одржа тркалезна маса на која ја презентираше работната верзија на Законот за спречување судир на интереси. На оваа тркалезна маса бев учесник и јас и таму ги иска-

донесување Закон со квалитетни решенија. Моја општа забелешка беше - потенцира Иванова - дека одредбите на Законот треба номо-технички да се подобрат, Законот терминологски да се усогласи, решенијата да бидат појасни и попрецизни и материјата да биде поделена по глави. Со член 2 од работната верзија на Законот се дефинира поимот судир на интереси и се утврдува кога има судир на интереси. Најпрво

економската состојба во државата и фактот дека со кое формирање ново тело се зафаќа дел од Буџетот на РМ, а тука ако се додадат и средствата потребни за стручната служба на Комисијата, сметам дека за почеток добро би било оваа надлежност утврдена со Законот да ја врши Комисијата за спречување на корупцијата".

За забелешките дека треба да се разработи и главата околу постапката во случај кога има судир на интереси, таа истакна:

"Во работната верзија на

Е НА ТАПЕТ ПРЕКУ ТНОСТ И ОДГОВОРНОСТ

лирање на спречувањето судир на интереси", вели Цветанка Иванова, претседателка на Законодавно-правната

жав моите првични забелешки. Моја констатација беше дека предложената работна верзија е добра основа за

мислам дека местото на овој член не е во главата Општи одредби, туку во главата каде што се дефинира значењето на поимите, но она што е најважно е дека оваа одредба треба да се доработи во смисла на тоа што појасно ќе се прецизира поимот судир на интереси, а особено кога постои судир на интереси и конкретизирање на субјектите, кај кои може да настане судир на интереси (дефинирање на кругот на блиски лица на носителите на јавни функции). Од правилното дефинирање на овие категории ќе зависи и ефикасноста на овој Закон во целина".

На прашањето дали ни е неопходно потребно посебно тело (Комисија) за одлучување за постоење судир на интереси, Иванова со коментар:

"Да ни е малку побогата држава секако би се согласила со постоење на посебно специјализирано тело, кое ќе постапува во случаите утврдени со овој Закон, од причини што јас преферирам професионалност во извршувањето на работните задачи. Но, имајќи ја предвид

Законот има две глави за постапување во случај на постоење судир на интереси, тоа се третата и четвртата. Во двете глави се уредува прашањето за тоа како ќе постапи избран, именуван функционер и службено лице во случај на судир на интереси. Сметам дека оваа постапка треба подетално да се уреди во една глава. Особено треба да се пропише процедура по која ќе постапуваат овластени субјекти во случај на непостапување на носителот на јавна функција во согласност со одредбите од овој Закон. Без јасна и прецизна процедура Законот нема да има практична примена".

Со Законот можат да се намалат можностите за корупција, за склучување зделки во четири очи, кои најлесно се прават меѓу членови на семејства, блиски пријатели, на членови на иста партија, кои седат во институциите каде што се носат одлуки од кои произлегуваат обврски и можности за влијанија како еден вид корупција, а влијанието е нешто кое ќе се оневозможи со внесување одредби од сферата на судирот на интереси.

ЦВЕТАНКА ИВАНОВА

на дејност, како и дејност која е неспоива со неговите службени должности и не може да се стекнува со приходи освен од авторски и други сродни права. Во случај на незаконити барања од претпоставениот, тој е должен да ги извести непосредно повисокиот претпоставен и Комисијата. Сметам дека сите овие предложени решенија се во функција на превенирање на судирот на интереси", вели Цветанка Иванова, претседателка на Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија.